

תורה אור

נח:

רבי יוסי היא. וא"ת מי מאינ מוקמת לה לסדר תמיד כר"י אף תנן בסוף מסכת תמיד (דף נג.) עירן לתוך של זהב ונתפזר ממנה קצ גחלים ולרבי יוסי היה מתפזר יותר כדתנן פרק טרף בקלפי (יומא דף מג.): רבי יוסי אומר בכל יום לשל שלשת קצין וי"ל נהי דהא דלא כרבי יוסי הך כרבי יוסי אמאי שפיר ולא דמי להא דדייקינן בפ"ק דיומא (דף טז:) וא"י ס"ד מדות רבי יהודה היא כו': קדושת היבץ ואולם **הדא היא**. וש"ס מסופק בכל מקום לעיל ספ"ק (דף יד.) וציומא פ' טרף בקלפי (דף מד:) וצריש עירוצין (דף ג.): **הא מני ר' יוסי הגלילי** היא. הוה מני למימר רבי אלעזר זא"י היא דאמר לקמן בפירקין (דף סג:) דקסבר כוליה מוצח צנפון קאי וא"ת דמשמע הכא דמאן דליה ליה כוליה מוצח צנפון קאי הוי כיוור צין אהל מועד וצין המוצח וצתוספתא פרק קמא דכלים נכנסים זא"י צין האולם ולמוצח שלא רחוק ידים ורגלים זא"י ותכמיס אומרים אין נכנסין * ושםא סבר לה כרבי מאיר דאמר נכנסין:

כרבי יוסי אומר זה סימן כל הניטל בפנים לינתן בחוץ אינו נותן אלא בסמוך שאין לפנים א כל הניטל בחוץ לינתן לפנים אינו ניטל אלא בסמוך שאין לפנים א כל הניטל בפנים לינתן בחוץ מאי ניהו אילימא שירים בהדיא כתיב בהו יאל יסוד מזובח העולה אשר פתח אהל מועד ותו כל הניטל בחוץ לינתן בפנים מאי ניהו אילימא גחלים של יום הכיפורים בהדיא כתיב בהו ²ולקח מלא המחתה גחלי אש וגו' זא"י אלא כל הניטל בפנים לינתן בחוץ שני בויכי לבונה של לחם הפנים דגמרי משירים הניטל בחוץ לינתן בפנים גחלים דכל יומא ויומא דגמרון מגחלים של יום הכפורים ומואי קסבר אי קסבר כוליה מזובח בדרום קאי עשרים ושבע בעי למייתי ואי נמי קסבר קדושת היכל ואולם חדא היא עשרים ותרתי בעי מייתי ואי קסבר חציו בצפון וחציו בדרום חד סרי בעי למייתי זא"י ואלא קסבר קדושת היכל ואולם חדא מילתא זא"י היא שית בעי למייתי אלא לאו משום דקסבר כוליה מזובח בצפון קאי והני ארבע אמות אמה יסוד ואמה מקום קרנות ואמה מקום רגלי הכהנים דכי מסגו לקמיה טפי תו ליכא פתח אמר רב אדא בר אהבה הא מני רבי יהודה היא ²דתניא ר"י אומר מזובח ממוצע ועומד באמצע העזרה ושלישים ושתיים אמות היו לו עשר אמות כנגד פתחו של היכל אחת עשרה אמה מיכן ואחת עשרה אמה מיכן נמצא מזובח מכוון כנגד היכל זא"י סוף סוף לרבי יהודה חד סרי בעי למייתי ואי זא"י קסבר קדושת היכל ואולם חדא מילתא זא"י היא שית בעי למייתי מי סברת הני ארבע אמות בהדי אמה יסוד ואמה סובב ארבע אמות בר מאמה יסוד ואמה סובב ונוקמה כרבי יוסי ובממוצע משום דרבי יהודה שמענא ליה ממוצע בהדיא ורב שרביא אמר הא מני רבי יוסי הגלילי היא דתניא⁷ רבי יוסי הגלילי אומר בתוך שנאמר וַתַּת אֶת הַכִּיּוֹר בֵּין אֵהָל מוֹעֵד זא"י ⁽⁶⁾ וגומר ⁴ ואת זא"י

רבי יוסי היא **דמיא רבי יוסי אומר זה סימן**. צידך כל הניטל מצפנים לינתן בחוץ. ולקמיה מפרש מאי ניהו: אינו נותן אלא בסמוך שאין לפנים. אינו ניתן בחוץ על המזבח החיצון אלא בסמוך לצד פנים שאין במזבח החיצון מקום הסמוך ⁶רבי יוסי אומר זה סימן כל הניטל בפנים לינתן בחוץ מאי ניהו אי נימא שירי הדם. דחטאות הפנימיות ל"ל לרבי יוסי לשוייה צהו כללל: הא צהדיא כתיב צהו. דניתנין ציטוד שכנגד הפתח דכתיב ישפך אל יסוד מזבח העולה אשר פתח זא"י: וסו כל הניטל בחוץ לינתן בפנים מאי ניהו אי נימא גחלים של יום הכיפורים. שמכניסין במחתה לפני ולפנים להקטיר צהן מלא חפניו קטרת סמים דקה דלףק הס ניטלין ממזבח החיצון כדכתיב מעל המזבח מלפני ה' מזב המערב ודרשינן ציומא (דף מה:) אחיהו מוצח שמקמאו לפני ה' ואין כולו לפני ה' וזה מוצח החיצון ויהיב לו זא"י צה רבי יוסי כללל וסימנא דאין ניטל אלא ממקום שאין סמוך חיימנו ולפנים זא"י צהדיא כתיב צהו מלפני ה'. דהיינו לצד פנים: אלא כל הניטל בפנים לינתן בחוץ שני בויכי לבונה. הניטלין צצבת מן השלחן לינתן על מוצח החיצון ואשמעינן ר' יוסי שניתנין כנגד הפתח דגמרי משירים הפנימיים: והניטל בחוץ לינתן בפנים גחלים דכל יוס. ⁶ הניטלין ממערכה שניה של קטורת לינתן על מוצח הפנימי ואשמעינן רבי יוסי דניטלין מכנגד הפתח דגמרי מגחלים של יוה"כ שקבע להן כנגד זא"י הפתח לנטילתן והיינו סימנא דתנא תנא במסכת תמיד ¹ למערכה שניה שזיא לנטילת גחלים ולהקטרם ציזינן שמהא צקין דרומית מערבית ומשוכה לצפון ארבע אמות שמהא מכוונת כנגד הפתח ומינה

פשטינן דלר' יוסי כוליה מוצח צנפון קאי: ומאי קסבר. שקצב למשיכת המערכה מן הקרן ד' אמות: אי קסבר כוליה מוצח בדרום עורה קאי. ומשיכת ד' האמות לקרבה כנגד הפתח הוא צא: כ"ז אמוס צעי למיסי. ולמשוך מקרן מערבית דרומית ולצפון וחוץ לאותן כ"ז אמות סידור זא"י המערכה שהרי הפתח צאמנע העורה היה ועשרה אמות רוחצו וחמשי זא"י צנפון וה' צדרוס וכיון שהמוצח צדרוס נמלא שאין ממנו לפני הפתח אלא ה' אמות ⁶ צפוניות זא"י שלו שכלה זא"י כנגד אמצע הפתח נשארו לו מלבץ [אמות] שלו כ"ז ואת כולן אמה כצ"ח למשוך המערכה מכנגד קרן יסוד המוצח הדרומי ולצפון קודם שהגיע לפתח: וא"נ קסבר קדושם היכל ואולם חדא היא. ומשמגיע כנגד פתח האולם קרינן לפני ה' ופתח האולם עודף זא"י לכל רוח על פתח ההיכל ה' אמות לכל דא שהיה רחצו כ' אמות כדתנן במסכת מדות פ"ג מ"ן כ"צ צעי מיימתי: ואי נמי קסבר חליו. של מוצח צנפון וחציו צדרוס וצא למושכה עד כנגד ההיכל זא"י: חד סרי צעי מיימתי. שהרי ט"ו אמותיו צדרוס נמלאו מהן י"א [אמות] מויות דרומית של פתח ולדרוס: ואי נמי קדושם היכל ואולם חדא היא שים מיימא צעי למימתי אלא. על כרחק לא משכחת לה שמהא משיכת ד' אמות הללו לקרב כנגד הפתח אלא נתן לך מדה בשיעור זא"י שלא תמשכנה יותר מכאן שכל מה שאתה יכול לקרבה אלל קרן דרומית הוי מקרבה ובכך אתה מכוונה כנגד הפתח זא"י וד' אמות הללו ע"כ הוא מושכה לצפון לפי שאין לו מקום לסדר עליהן וקסבר זא"י כוליה צנפון קאי ואין ממנו לפני הפתח אלא חמשה דרומיות ⁶ ומהן אמה יסוד ואמה סובב ואמה מקום הקרן ואמה הילוך לכהנים המסדרין את המערכה ומקיפין צין קרן למערכה ואין לו מקום לסדר ולימדה שיסדר חוזה להן מיד כדי שמהא אמה מן המערכה כנגד הפתח כדי מסגי לצפון טפי מו ליכא פתח: אמר רב אדא צר אצהס. לעולם לא תידרוק מינה לרבי יוסי צנפון זא"י קאי אלא (אימא) רבי יהודה היא דאמר חציו צנפון וחציו צדרוס, עשר אמות אמצעיות שלו היו כנגד פתחו של היכל וי"א אמות מויות זא"י היכל ולצפון וכנגדן לדרוס נמלא מכוון כנגד רוח צהלון של היכל ועוצי תכליו שההיכל צהלון כ' אמה ועוצי של זא"י כותל ו' אמות והכי תנן לה במסכת מדות פ"ד מ"ן: סוף סוף. כדאקשינן לעיל: צר מאמה יסוד ואמה סובב. ומלמעלה צהאש המוצח קחשיצ להו זא"י ונמלא לפני הפתח שהרי נמשך ו' אמות ולא הוכירו ד' אמות אלו אלא לקרבן לפתח דצציר מהכי לאו כנגד הפתח הוא: ונוקמה כר' יוסי צאמנע זא"י למה לך למשקלה מרבי יוסי דשמעת ליה דאמר אין ניתנין אלא בסמוך שאין לפנים מכדי זא"י להיסתר דוקיא דרבי זירא קא אמית דבעי למידק מיניה לרבי יוסי דכוליה מוצח צנפון קאי אימא זא"י הכי לעולם קסבר חציו צדרוס וחציו צנפון ומי סברת צהדי אמה יסוד כו': ומשני עלמא אית להו: ורב שרביא אמר. ד' אמות דקתי צהדי אמה יסוד ואמה סובב קאמר ודוק מינה כדקאמרת דמוצח צנפון קאי ומינה לרבי יוחנן לא תסייעיה מינה דנימא רבי יוסי צן חלפתא היא משום דשמעינן ליה דאיירי צניטלין וניתנין צהוה לכלוי עלמא אית להו והא דתמיד כרבי יוסי הגלילי מוקמינן דשמעינן ליה דאמר מוצח צנפון קאי אצל זא"י לרבי יוסי סתמא דהוא רבי יוסי צן חלפתא דלא שמעת ליה דאמר לא תוקמה דלמלא כרבי יהודה ס"ל זא"י: מסוך שנאמר. צכיור צין אהל מועד וצין המוצח וכתוב אחד אומר זא"י

מוצח

קדשי קדשים פרק שישי זבחים

מסורת הש"ס

א) ת"כ אחר פ"ג הל' ד, ז, תר' יומא פ"ג הל' ה"ה ירושל', יומא פ"ה הל' ט, ז) נלפיל ד'ו, וט"ן, א) יומא טז. ת"כ ויקרא נדבה פ"ו ה"א, ד) ת"כ שם פרש' ד היר"ד, ט) יומא מהו., ז) דף כט.

גהות הב"ה

א) נב' את הכיור צין אהל מועד וגו' וכתוב אחד אומר זאת מוצח העולה: ב) רש"י ד"ה צין אמות וכו' נמלא שאין ממנו לפני הפתח אלא ה' אמות דרומיות שלו לצ"ל. ועל חזית ממנו. כ"ג ר"ל ממוצח. ועל חזית שלו. כ"ג ר"ל של מוצח: א) ד"ה וא"נ וכו' חמשה דרומיות. כ"ג ר"ל של מוצח:

שינויי נוסחאות

א) ל"ל לפנים הימנו (כ"י:); ב) ל"ל מלפני ה' ומינת וגו' נמקן (ש"ס:); ג) ל"ל וא"נ (ש"ס ובה"ב בורש"י:); ד) חזית מילתא נמקן (ש"ס ובה"ב בורש"י ומעיר די ע"א:); ז) ל"ל היכל ובהלוי (ש"ס ובה"ב בירושא דס ע"א:); ז) ל"ל ביק אהל מועד וביין המזבח ויכול יתגנו בין האולם למזבח ז"ל ואת מזבח העולה שם פתח [משבחן] אהל מועד (כ"י:); ז) ל"ל את (ש"ס), ויכלר בגליון דל"ל קלח דשמות (ג, ז) ורש"י העומק פסוק כט: חן] ככה"י אשח פתח אהל מועד: זא"י ל"ל חן] ככה"י: זא"י לפנים (ש"ס:); זא"י מקום כנגד (ש"ס:); זא"י ככה"י יסוד: זא"י חמט: ז"ן נב'י' איתא דל"ל דרומיות, והוא חמט. וגו' צכור דע"ס צנפון הצ"ח וצ"ל צפוניות וכלפניו. וכוונת הכ"ס לפסוקי מוט' ד' וניהי דשס איתא שאין ממנו לפניי אמות המזבח" אלא ה' אמות צפוניות, וזה הגיה דל"ל כנגד הפתח. שו"ר צב'י' הצ"ח דפורי דמשמע להדיא כמ"ס זון שחרי כלה (ש"ס:); זון] עודף על דרום פתח ההיכל כו' (כ"י:); ז"ן] ל"ל פתח ההיכל (ש"ס:); זח] ככה"י רשיעור. צ"מ"ם לשיעור: זח] ככ"י' נוסף שאם תרחיקנה יותר תסלקנה מכנגד הפתח: זא"י דקסבר כולי' מזובח בצפון קאי ואין מכונו כנגד הפתח אלא חמש אמות דרומיות ומהאריבע אמות אחת ליסוד ואחת לסובב ואחת למקום הקרנות ואחת להילוך רגלי הכהנים מסדרי המערכה ומקיפין צין הקרן למערכה ואין לו שום מקום כנגד הפתח אלא אמה אחת ולימדה שעל אותה אמה יתחיל המערכה שהיא משובה מן הקרן ד' אמות ולא תרחק מן הקרן יותר כדי מסגי ליה לצפון טפי תו ליכא פתח (כ"י:9 וכע"ז בבי"י ובש"ס:); זא"י דמזבח בצפון (ש"ס:); זבב] מויות פתח ההיכל (רש"י:); זג] של כל כותל (ש"ס:); זד] להו אבל מן היסוד שש אמות הוא נמשך ונמצא לפני הפתח, ולא הוכירו כו' לצ"ל השלר נמקן (שסכ"י:); זח] ובממוצע (שסכ"י:); זח] מבדי לאפוקי מרוקיא (ש"ס:); זצ"ק מבדי לסתור דוקיא: זח] ככה"י אוקמא כו' יוסי ואימא הכי לעולם קסבר ר' יוסי חציו וכו': זח] אבל לר' יוסי בן חלפתא דילמא כרבי יהודה ס"ל כו' השלר ליתא (כ"י:); זבב] ככה"י נוסף וההוא דתמיד דלא כו' יוסי: זג] ככה"י אומר ואת. [ובש"י" אומר את. ועי' אות ז' וצ"נ:] זא"י אלעזר (כ"י:); זבב] ל"ל תניא נכנסים (שסכ"י:); זג] בשמכ"י נוסף דבריר ר"מ:

- ותנן הבהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני ידוה אשר באהל מועד ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד. ויקרא ד, ז
- ולקח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני ידוה ומלא חפניו קטרת סמים דקה ויהביא מבית לפרכת:

- ויקרא טו, יב
- ותתת את הכיור בין אהל מועד ובין המזבח ותתת שם מקום: שבות מ, ז
- ואת מזבח העלה שם פתח משכן אהל מועד ועל עזיו את העלה ואת המזבח כאשר צוה ידוה את משה:

שבות מ, כט

גליון הש"ס

תוס' ד"ה חא וכו' ושםא ס"ל בר"ם בלי. ל"ל הא ר' יוסי ק"ל בשמעתי דכתיב מוצח צנפון ואפ"ה ק"ל כמתני' ספ"ה דכלים דלחן נכנסין שלא רחוק צין אולם ולמוצח זא"י:

מוסף רש"י

קדושת אולם והיכל חדא היא. ואולם נמי אהל מועד מקרי (יומא טז:) באמצע העזרה. כנגד הפמחיס: עשר אמות כנגד פתחו של היכל. י אמצעים על רחצו: אחת עשרה אמה מיכן. כנגד ה' אמות העתים תללל ההיכל מן המזבח ולצפון שהיו תללל ההיכל כ' אמה רחב וכנגד ו' של עוצי כותל צפונית של היכל וכן לדרום, תמלא רחבו של מוצח ממוצחם כנגד היכל וסמליו (שם טס זא"י):

שיטא מקובצת

ונוקמה כרבי יוסי בפסופצ. נלומד למת לך [נמוקמה] [לחוקינן דלא כר' יוסי דשמענא ליה דאמר כל הניטל בפנים כו' צין דלא צהאס [רקן] לרשות סייעתא דרבי משהא דליכא למקדן להי יוסי דכתיבא מוצח צנפון קאי, איכ' כ' אוקמת כר"י ובתמונע מוכל לומר דקסבר חציו צנפון וחציו צדרוס, ומשני משום דר' יהודה כו' ואפ"ה דר' יוסי איירי צניטלים כו' נימא דכ"ע אית להו היא סברא דרבי יוסי דר' יוסי אמרה אליהו דכ"ע [נוסי רש"י של חתור:] ורב שרביא אמר אכר' ב' כולמך הא ודאי דדייקינן מיניה דסליה מוצח צנפון קאי ור' יוסי דאיירי צניטלים בפנים אית שניה אותה כתיימא [ולא הוין סייעתא לה' יוסתן אלא לה' יוסי הל"ל היא, וסבר דכל הניטלים דרע' אית להו [נוסי רש"י של חתור:]